

Eamiálbmotgielaid riikkaidgaskasaš logijagi 2022-2032 nationála doaibmaplána

Duogáš

Jagi 2019 julggaštii ON váldochoahkkin resolušuvnnas (A/RES/74/135) dan, ahte áigodat 2022–2032 lea Eamiálbmotgielaid riikkaidgaskasaš logijahki (IDIL 2022–2032), ON eamiálbmotáššiid bissovaš foruma ávžžuhusa vuodul. IDIL 2022–2032 ulbmilin lea oainnusmahttit eamiálbmotgielaid duođalaš dili, ja mobiliseret eiseválddiid ja eará berošteaddjjoavkkuid suodjalit, ealáskahttit ja ovddidit eamiálbmotgielaid. Gielda- ja guovlodepartemeanta ja Sámediggi leat válljen aktiivvalaččat searvat IDIL bargguide.

Jagi 2021 ráhkadedje eamiálbmogat ja nationálastáhtat ovttas UNESCO:in oktasaš máilmmiviidosáš doaibmaplána eamiálbmotgielaid riikkaidgaskasaš logijagi várás ([The Global Action Plan of the International Decade of Indigenous Languages](#)). Dán máilmmiviidosáš doaibmaplána mihttun lea oččodit nana máilmmiviidosáš ovttasbarggu, nannen dihtii eamiálbmogiid ja eamiálbmotgielaid. Máilmmiviidosáš doaibmaplánas ávžžuhuvvo ráhkadit nationála doaibmaplánaid mat mearridit nationála vuoruhemiid ja lámhčet dili logijagi doaimmaide.

UNESCO lea IDIL 2022–2032 čállingoddi, ja logijagi barggu stivre *Global Task Force for Making a Decade of Action for Indigenous Languages* (GTF), mas stáhtat ja eamiálbmotovddasteaddjit leat mielde. GTF galgá doaibmat riikkaidgaskasaš stivrenmekanismán, sihkarastin dihtii ahte buot berošteaddjjoavkkut sáhttet searvat riikkaidgaskasaš logijahkái, ja galgá maiddáid bagadit doaimmaid ráhkkanemi, plánema, implementerema ja čuovvuleami hárrái, globála doaibmaplána ulbmiliid vuodul. Norgga beale Sámediggi ja Gielda- ja guovlodepartemeanta leat ovddastuvvon GTF:s.

Ulbmil

Sámediggi ja Gielda- ja guovlodepartemeanta leat ovttas ásahan nationála ovttasbargoforuma IDIL 2022–2032 várás. Forumis leat ovddasteaddjit iešguđetge sámi ja eará relevánta ásahusain ja organisašuvnnain. Nationála ovttasbargoforum galgá lámhčit dili ja oktiiheivehit IDIL 2022–2032 ángiruššama ja čalmmustahttima Norggas.

Ovttasbargoforum galgá váikkuhit dasa, ahte sámegielat leat lunddolaš oassin Norgga servvodagas, ja ahte addojuvvo vejolašvuohta *oaidnit*, *gullat*, *oahppat* ja *geavahit* sámegielaid árgabeaivvis. Iešguđetge giellaservvodagain leat iešguđetlágan gielalaš dárbbut, ja danin dárbbasit iešguđetlágan doaibmabijuid. Ovttasbargoforum galgá lámhčit dili nu, ahte buot sámi giellaservvodagat sáhttet searvat logijagi bargguide. Dáid bargguid ulbmilin lea veahkkin loktet sámegielaid.

Nationála doaibmaplána galgá doaibmat giellalogijagi barggu strategalaš rámmán, mas mihttun lea seailuhit, oainnusmahttit ja ovddidit sámegielaid Norggas. Doaibmaplána váldomihtut bisuhuvvojit olles logijagi ángiruššama áigge, muhto vuollemituid sáhttá ovttasbargoforum rievdatit dađistaga logijagi áigge. Ásahusat ja organisašuvnnat mat leat ovddastuvvon nationála ovttasbargoforumis, galget čuovvulit nationála doaibmaplána ja váikkuhit dasa ahte doaibmaplána mihtut ollašuvvet.

Mihtut (O Aidnit, Gullat, Oahppat, Geavahit)

O Aidnit ja Gullat

Váldomihttu: *sámegiela galget oidnot ja gullot servvodagas*

Vuođuštus: Sámegiela gullet Norgii. Mii háliidit ahte sámegiela galget oidnot ja gullot miehtá riikka. Dás lea árvu sihke giellageavaheddjiide, ja maiddá majoritehtaálbmogii. Sámegiela leat dehálaš oassi Norgga kultuvrras. Sámegielaid gáhttema ovddasvástádus gullá olles servvodahkii.

Vuolle mihtut (mii bargat dan ovdii)

- Lasihit lágidemiid sámegielaid birra ja sámegillii
- Oainnusmahttit ja geavahit sámi báikkiid ja ásaheavvaid namaid
- Ahte eanet almmolaš orgánat barget IDIL ulbmiliin
- Nannet sámi mediafálaldaga
- Čájehit Norgga IDIL-áŋgiruššama

Oahppat

Váldomihttu: *oahpahušfálaldat sámegiela ja sámegillii nannejuvvo*

Vuođuštus: Lea stuorra hástalus go oahppat geat ožžot oahpahuša sámegiela ja sámegillii, eai šatta sámegiela gin. Jus galgá suddjet ja ovddidit sámegielaid, de ferte oahpahušfálaldagas leat buorre kvalitehta.

Vuolle mihtut (mii bargat dan ovdii)

- Ahte mánáid ja nuoraid oahpahušfálaldat buorrána
- Buoridit oahpporesurssaid olámuttolašvuođa sihke mánáidgárddiin ja skuvllain.
- Buoridit rávisolbmuid oahpahuša
- Ahte eambbosat váldet alitoahpu sámegielain
- Ahte eambbosat šaddet oahpaheaddjin ja jotket bargat oahpaheaddjin
- Eanet ovttasbargat Suomain ja Ruotain oahpahušfálaldagaid hárrái sámegiela ja sámegillii
- Oččodit eanet ohppiid sihke vuođđoskuvlii ja joatkkaskuvlii
- Ahte buohkat geat orrot Norggas, galget máhttit dadjat ovttaskas sániid ja cealkagiid muhtun sámegillii

Geavahit

Váldomihttu: *sámegiela galget sáhttit geavahuvvot buot servvodatarenain*

Vuođuštus: Seailuhan, ealáskahttin ja ovddidan dihtii sámegielaid, lea dehálaš ahte dat geavahuvvojit máŋgga iešguđetge sajis.

Vuolle mihtut (mii bargat dan ovdii)

2022-2032 | INTERNATIONAL DECADE OF

Indigenous Languages

- Doaimaplánat sámegiela geavaheapmái dain ásašusain ja organisašuvnnain maid mii ovddastit
- Stimuleret sámegiela ja sámegiellateknologalaš reaidduid geavaheami olles servvodagas
- Ahte ráhkaduvvo dakkár giellateknologijja mii dahká vejolažžan geavahit sámegiela
- Ahte giellateknologijja mii ráhkaduvvo, lea olámuttus buot giellageavaheddjiide
- Ahte gávdnojit digitála čovdosat maiguin sámegiella šaddá olámuddui